

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Posamezna številka po K 1-20. Za neorganizirane 80—K, za naročnike v inozemstvu 100—K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oznanila je plačati od enostopne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " " " trikrat . . . 80 " " " za nadaljnja vrženja od peti vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

DRAGOTIN KVEDER:

UJU in politično-strankarske ter kulturno-bojne učiteljske organizacije.

V svojem izvrstnem članku UJU in društvo učiteljstva meščanskih šol v 12. številki »Učit. Tov.« omenja Iv. D. neki tretji sestav naše organizacije, s katerim misli en del učiteljstva, da naj bi se mešal sedanji sestav organiziranja UJU. To naj bi bil sestav na podlagi političnih in svetovnih naziranj.

Dovolite mi to, urednik, da še enkrat pridenem k temu kočljivemu vprašanju svoje misli.

Že enkrat sem omenil in pojasnil, da nikakor ne gre smatrati organizacijo učiteljstva na osnovi kateregakoli svetovnega naziranja ali politične pripadnosti za stanovsko organizacijo niti po svoji notranji udružujoči sili niti po ciljih udruženja, ki morejo le odgovorjati udružujoči sili. Stanovski in strokovni interesi morajo samo po sebi v takih organizacijah biti absolutno podrejeni političnim stremljenjem, ki izvirajo iz »izvestnega svetovnega« naziranja; v stanovskih in strokovnih organizacijah pa morajo biti stanovska in strokovna načela prva in edino mero dajna, katerim se morajo podrediti vse diferenciacije članstva na temelju političnih in svetovnih naziranj.

Mnogo je sicer govora o izvestnih svetovnih naziranjih, na katere naj se vedno oziramo in katere naj upoštevamo pri svojem delu. Ali ne dajmo se preslepiti s takimi konstruiranimi »vzvišenimi« svetovnimi nazori, makar jih nam kdorkoli ponuja, priporoča ali vsiljuje kot prvo in najimunitnejše izhodišče našega stremljenja. Ugotovljenih, fiksnih svetovnih naziranj, zaradi kojih bi bilo treba, da se razvzemamo, diferenciramo in prepiramo ne more biti, niti jih ne smemo pripoznati. Vsaka taka naziranja so gola domnevanja, nazori ali mnenja, pred vsem fantomi kakor vse, kar izvira iz lastnega spoznanja stvarnosti. Seveda čitamo v knjigah, časopisih in razpravah o razlikovanju, o posebnih, specifičnih svetovnih naziranjih kakor: katoliški svetovni nazor, krščanski svetovni nazor, materialistični, marksistični, komunistični svetovni nazor itd. itd.

Ali to so samovoljne, neznanstvene opredelbe človeškega gledanja ali naziranja v svet okoli sebe. To so le domnevanja, mnenja, kako ta ali oni, ti ali oni mislijo o svetu okoli sebe, ali kako ga nazirajo, vidijo.

Glede organizacije našega stanu se na vse to ne moremo ozirati in tudi ne vidim v to nikakoršnega povoda. Saj izvirajo vsa fiksnirana in ugotovljena specifičnih »svetovnih naziranj« zgolj iz ekonomskih in političnih interesov dotičnih socialnih tvorb, posebnih polit. strank, katerim je udružujoča sila nekaj bila skupnost idejnih interesov.

Vsi gledamo in naziramo svet, in skoro vsak si prizadeva po svoje, da bi se v njem bolje orientiral. Predvsem ima vsakdo, kakor v perspektivi, svoje stališče in vsak vidi in gleda predmete in odnose okoli sebe po svoje. Ta gleda in prosmatra natančneje to, oni zopet nekaj drugega, vsak po svojem interesu, ki izvira iz danega položaja njegovega.

Glavna diferencija gledanja ali naziranja v svet po človeku, pa je po moji skromni sodbi to-le:

1. So ljudje, ki nazirajo ali gledajo v svet pametno, razumno.

2. So ljudje, ki nazirajo v svet prav neumno.

3. So ljudje, ki hrepenijo svet okoli sebe in v sebi do dobra spoznati in ki mnogo razmišljajo o njem.

4. So ljudje, ki prav radi sprejemajo že od drugih izdelane in konstruirane, fiksne »svetovne nazore« in skozi nje kakor z očali gledajo, nazirajo svet brez lastnega, globljega razgledovanja.

5. So ljudje — in teh je pretežna večina — ki po svojem položaju ne morejo drugače gledati ali nazirati svet, nego zgolj iz vidika osebnih koristi in poželenj. Vse svoje naziranje v svet omejujejo le na zadeve, ki ne presegajo osebnih interesov.

6. So nadalje ljudje, ki vidijo ali nazirajo svet le iz strankarskega svojega stališča in med njimi je mnogo takih, ki jim je ves svet le objekt strankarskega svojega interesa.

To so po mojem mnenju diferenciacije političnih in svetovnih naziranj, kakor jih nam prikazuje stvarnost.

Morejo li take diferenciacije biti podlaga sestavi UJU, more li se UJU sploh ozirati na kakšne izgotovljene »svetovne nazore«?

Svet pa ostane svet, kakoršen je, navzlic vsem ugotovljenim ali fiksnim »svetovnim nazorom«, katere mu postavljajo razni veleumi ob strani ali nad njega, kot nekaj njemu nadrejenega. Ravno tako tudi pametni in prosvitljeni ljudje še dalje gledajo in nazirajo svet pametno in prosvitljeno brez ozira na izvestne fiksnirane svetovne nazore. Kaka nespamet, pehati se za splošno obveznost takih svetovnih nazorov za vsakega. Razumni ljudje vedo, da sami pripadamo svetu in tudi vse kar delajo in povzročajo in da smo celo sami v prvi vrsti svet.

Svet ne pozna izven sebe nikakega obveznega edino veljavnega svetovnega nazora; svet sam je po sebi zakonitost. Le nespametno, zaslepljeno gledanje v svet more zamisliti tak III. sestav, s katerim naj bi se mešal sedanji sestav UJU.

Tu neha prosvitljenost. O učiteljih pa zahteva interes naroda, da bodimo tudi prosvetitelji naroda.

Spreminjati sedanji sestav UJU na podlagi diferenciacij »političnih« in »svetovnih« naziranj ter vzeti kot podlago UJU politično-strankarska in kulturno-bojna učiteljska društva in organizacije, pomeni obenem že perfektno propast UJU.

Posebna usposobljenostna preizkušnja iz telovadbe.

Poverjeništvo za uk in bogočastje v Ljubljani je z odlokom št. 5910 z dne 7. marca 1921 odredilo, da se pri izpraševalnih komisijah za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani in v Mariboru uvede za kandidate(inje), ki imajo usposobljenostni izpit za obče ljudske in meščanske šole, posebna usposobljenostna preizkušnja iz telovadbe kot obveznega predmeta na ljudskih in meščanskih šolah.

Po načrtu, ki ga je odobrilo poverjeništvo za uk in bogočastje, se vrši preizkušnja pisмено in ustno.

Pismena preizkušnja traja štiri ure. V tem času izdela kandidat(inja) izmed treh predloženih mu nalog po lastni izbiri eno. Teme naj bodo izbrane iz telesne vzgoje vobče, iz metodike telesnih vaj, iz zgodovine telovadbe, iz fiziologije, iz higijene telovadbe, iz orodjeslovja ali o uredbi telovadnic in igrišč. — Pismeni izdelek se klasificira vsebinsko in jezikovno.

Ustna preizkušnja sestoji iz teoretičnega in praktičnega dela.

Teoretični del obsega: 1. kratka zgodovina o telesni vzgoji, 2. Tyršev telovadni sestav (razdelitev in nazivoslovje), 3. temeljni pojmi o anatomiji, o fiziologiji telesnih vaj, o higieni telovadbe in v prvi pomoči pri nezgodah, 4. metodika telovadbe, 5. orodjeslovje in uredba telovadnic in igrišč.

Praktični del izpita a) lastna zmoglost telovadbe, najmanj do one stopnje, kakor jo predpisuje učni načrt za telovadbo na meščanskih šolah — izvajanje vaj po napovedi in kombiniranje vaj, igre, lahka atletika in najpriprostejši športi: tek, skoki, plavanje, metanje kopja, diska, žoge in krogle; b) enourni nastop z učenci ljudske ali meščanske šole iz telovadbe. Nastop je izdelati tudi pisмено.

Literatura: ad 1. Dr. Fr. Bučar, Povjest gimnastike; dr. G. Sajovic, Miroslav Tyrš; Slov. Sokol, I. 1912.; Dr. Murnik, Pol stoletja češkega Sokolstva. Slov. Sokol, letnik 1913.; Dr. G. Sajovic, iz življenja slovenskega sokolskega naraščaja 1863.—1913. Slov. Sokol, letnik 1905.; Zgodovina Sokolstva, Sokolič, letnik 1920, in dalje; J. Jeras, Zgodovina telovadbe.

Ad 2. Dr. V. Murnik, Redovne vaje. Enotna povelja glej Sokolski glasnik, letnik 1920. Dr. Pivko in A. Schaup, Telovadba. E. Sajovic, Priprava za vadiateljske izpite. Slov. Sokol, letnik 1904, in 1905.; Dr. Murnik, Sokolski telovadni sestav. Slov. Sokol, letnik 1905., 1906., 1908.; Dr. Murnik, Proste vaje. Slov. Sokol, letnik 1910., 1913., 1914. in Sokol, letnik 1919.; Dr. V. Murnik, Vaje na orodju, E. Sajovic, Učenci in učenke, A. Schaup, Prosti skoki. Dr. Lj. Pivko, Plezanje. Pexa-Bajželj, Vaje na bradlji. Klenka-dr. Bučar, Vježbe s batinama i čunjevima. Dr. Lj. Pivko, Telovadne igre I., II., III. del. Vestnik Marijanske Sok. župe: Dr. Pivko, Rajalne vaje. Sokolič, letnik 1920.; N. Marolt, Plavanje.

Ad 3. Dr. Homan, Somatologija in higijena, Tihi-Hanuš, Higijena tjelevožbe, Vadiateljski list, letnik 1910.; Ustroj človeškega telesa. Sokolsk Vestnik, letnik 1913. in 1914.; Bajželj, Vpliv telovadbe na človeško telo.

Ad 4. Dr. Lj. Pivko, Kratka metodika telovadbe. Popotnik, letnik 1920.; Dr. Lj. Pivko, Učni načrt za telovadbo na meščanskih šolah. Dr. L. Pivko, Učni načrt za šolsko telovadbo nižje stopnje.

Ad a) Lehrbuch der Leichtathletik für Schulen, Sport- und Turnvereine von Dr. Holzer, Pfeiffer u. Dr. Pimmer.

Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini.

Zadrugi »Učiteljski zdraviliški dom« se je vendar-le posrečilo kupiti v Rogaški Slatini hišo (vila Budapest), s čimer se je dosegel v pravih načrtih namen, ustanoviti in vzdrževati v Rog. Slatini zdraviliški dom v prvi vrsti za zadržnike, potem pa tudi za druge kopališke goste. V enonadstropni zgradbi bo za prihodnjo letno dobo v devetih popolnoma opremljenih sobah 12 postelj in 5 divanov na razpologo.

Ker traja zdraviliška doba za enega gosta največ tri tedne, bo letos omogo-

čeno 80—120 gostom dobiti v domu po znatno nižnji ceni stanovanje, razven tega pa bodo zadržniki deležni še raznih ugodnosti, ki za druge kopališke goste ne bodo obstojale.

Cena hiše s pohišjem, posteljnino, 66 a velikim sadonosnikom in vrtom je 278.000 K, od katere vsote se je polovica pri sklepanju pogodbe položila.

Z ozirom na to, da ima zadruga sedaj svoj dom, vabi učitelje, njihove žene, oziroma vdove, učiteljice in učiteljska društva da se prijavijo v najobilnejšem številu k pristopu.

Delež znaša 1000 K, vstopnina 20 K in se more vplačati ali naenkrat ali v desetih zaporednih ali v poljubnih obrokih tekom desetih mesecev. Pristop je pač mogoč slehernemu, ki ima le malo dobre volje, kajti določiti mu je treba v to svrhu v desetih mesecih — po visokosti — 17, 16 ali 14 dnevnic ozi. 1.7, 1.6 ali 1.4 dnevnic na mesec.

Ker so deleži zavarovani v hiši in se obrestujejo, bo treba od strani učiteljstva le malo dobre volje in dom bo v najkrajši dobi — plačan.

Vse šolske vodje, predsednike učit. društev in zadržnike naprošamo, da zainteresirajo sotovariše in sotovarišice k pristopu. Prijave naj se pošiljajo do prihodnjega obč. zbora, ki se kmalu skliče, začasnemu načelniku zadruge, šol. ravnatelju Antonu Gnusu na Dol pri Hrastniku, kjer se dobi tudi potrebno število položnic. Načelstvo.

Odgovor

na »Opombe k učnemu načrtu za srbohrvaščino na slovenskih osnovnih šolah« Marice II., bivše profesorice novih jezikov na ruski državni službi.

Z veseljem smo pozdravili zgoraj omenjeni naslov v 12. števil. »Učit. Tov.«, nadejaje se, da najdemo tamkaj nekaj dragocenih navodil in se nam razgrnejo novi vidiki za pouk srbohrvaščine, a žal, prebravši razpravo, smo bili zelo razočarani. Zakaj, novega in stvarnega nam ocenjevalka ni povedala, česar ne bi vseboval načrt sam. So pač le besede, s katerimi se je hotela pokazati zanimivo. Sicer smo tudi mi mnenja, da se znanje tujih ali novih (!) jezikov najpoprej doseže s praktičnimi govornimi vajami, zlasti kadar gre za najnujnejše izraze v občejanju. Ta smoter je pa veliko bolj dosegljiv notom konverzacije ne pa toliko na podlagi nazornega nauka, ker v tem slučaju pride v poštev le naštevane in opisovanje predmetov, ne pa živi govor. To bo vsakdo potrdil, kdor je poučeval nemščino po direktni nazorni metodi na podlagi Schreiner-Bezjakovih vadnic. Ta metoda je bila naravnost »morijska« za učitelja in učenca brez praktičnega uspeha in učencem je bilo treba kot papirgam ubijati besede in stavke v glavo. In to ponesrečeno metodo hoče Marica II. v smislu neofilologije uvesti tudi za srbohrvaščino in pričinja nazorni nauk s tisto obilgato »školsko dvornico«, ki učenca v IV. šolskem letu kaj malo zanima, torej z vajami, ki nimajo za občejanje v srbohrvaščini dosti praktičnega pomena. Tudi pri pouku po direktni metodi ne leté besede učencem same v glavo in je treba vztrajnih vaj, kajti neznanih izrazov in jezikovnih oblik si ne moremo kar mimogrede zapomniti in zato pride tudi tak pouk končno v mehaniziranje, t. j. v neko vrsto memoriranja, nad katerim se ocenjevalka

toliko zgraža. Glavno pa, na kar ne smemo pozabiti pri pouku srbohrvaščine, je to, da si slovenščina in srbohrvaščina nista tuja jezika, ampak le dvoje narečij z nekaterimi različnimi oblikami in posebnimi izrazi. S temi posebnostmi pa učence najlažje seznanimo, ako primerjamo oba jezika med seboj, to je po komparativni metodi. Poleg govornih vaj pa ta smoter najprej dosežemo z ustinim in pismenim prevajanjem berilnih sestavkov, ker pri takih vajah se učencem nazorno pričituje ne samo razlika v oblikah in izrazih, ampak tudi o konstrukciji stavka, ker imajo priliko ves besedni red pregledati in ga primerjati glede obeh jezikov.

Ocenjevalka tudi piše: »Zatorej bodoča čitanka naj ne igra glavne vloge pri pouku srbohrvaščine. Vprašamo jo, čemu pa so uvedene pri vseh narodih za pouk materinščine čitanke? Ali niso poleg etične vzgoje v prvi vrsti namenjene jezikovni izobrazbi? In to glavno sredstvo naj zanemarjamo pri pouku srbohrvaščine! Tistih nekaj besed, ki jih učenci pridobijo na podlagi nazornega pouka ne pomenijo za jezikovno zmožnost bogve koliko, kje pa ostanejo abstraktni pojmi, ki jih učencem potom takega pouka nikakor ne moremo podati? In njena nejevolja nad »tistimi vokabulami, ki pogube toliko nadobudnih učencev«. Vprašamo jo, kako bo postopala (ako bo sploh obravnavala kako berilo) s sledečim odstavkom iz neke srbske čitanke:

Качара — зове се дружије под-
рум — је намењена држању каца,
буради и сандука. У кацама пре-
вире кљуц, сада само од шљива,
а некада од грозља. У буради је ракија
и вино, а у сандуцима брашно ку-
курузно или пшенично или пасуљ.
Качара се увек гради од брвана и
покрива ћерамидом.

V tem kratkem odstavku je šestnajst neznanih izrazov, ki jih je treba pojasniti. Ali naj se to zgodi na podlagi nazornega pouka? Imeti bi morali v ta namen celo dvorišče natrpano s temi predmeti ali pa specijalno sliko za ta odstavek. Ali ni najkrajša pot, ako učencem neznane besede v slovenščino prestavimo, saj predmete same na sebi poznajo.

Ali kako naj pojasni sledečo preprosto pesmico:

После кише.

Ох како сунце сија
Кад густи облак прође!
Ох, как зрачак прија
Кад блага тишина дође!

Умилне тине мале
Са росне гране слабу,
Па росу чисто круне
У недра милом цвећу.

За поток жуитар, мали,
Што сада јаче струји
Небројно јато пчела
Попевку своју ајуи.

Na vsak način je potrebno poleg razlage slovniških oblik (upoje, dobe, slehu), da jim raztolmačimo neznane besede s slovenskimi izrazi; saj postopamo pri slovenskem čitavi enako, ko jim manj znane izraze pojasnjujemo s sinonimnimi izrazi in neznane besede zamenjavamo z že znanimi. Tudi hrvatske in srbske čitanke (Prim. Dioković, Hrvatska čitanka, Никовић, Српска читанка) so opremljene po črto besednimi pojasnili. Iz tega sledi, da brez podavanja vokabul se tudi srbohrvaščina ne da poučevati, ker brez besednega zaklada ne obvladamo nobenega pouka. Če se pa te vokabule tudi zapisujejo, se nam zdi tako postopanje ekonomično, ker s tem si prihranimo čas, ki bi ga zgubili s ponovnim iskanjem pojasnil.

Razgovorna metoda brez učne knjige, kakršno zahteva ocenjevalka, je za sedaj, ko še nimamo za srbohrvaščino praktično usposobljenega učiteljskega, (izvzemši nekatera središča, kjer poučuje Hrvat ali Srb) nemogoča in za večino učiteljev izključena. Kako moremo od učitelja zahtevati to, česar sam ne zmore, Ultra posse nemotenetur! Večina slovenskega učiteljskega bo imela prihodnje počitnice prvič priliko, da se v enomesečnem tečaju kolikor toliko seznanijo s srbohrvaščino, dvomimo pa, da se v tej kratki dobi usposobi za »predavanje (!) srbohrvaščine po razgovorni metodi« brez učne knjige. In zlasti z ozirom na zmožnost učiteljskega, ki je pri pouku vendar glavni faktor, je prirejen učni načrt, ki nudi tudi neveselju učitelju, da se na podlagi učnih knjig sporedno z učencem seznanja s srbohrvaščino.

Ne izključuje pa ta načrt govornih vaj še v tretjem razredu, ako je učitelj tega

zmožen, kajti že samo vaje v čitanju nudijo dovolj gradiva za tak pouk. Sicer bo pa najzmožnejši učitelj lahko zadovoljen, če bo v tridesetih urah naučil branje in pisanje cirilice. In baš ta smoter in nič več ne predpisuje odlok ministrstva prosvete O. N. Br. 2331 z dne 26. novembra 1920, ki slove: »Istotako ima se prema odluci glavnog prosvetnog nasveta provesti u nastavi maternog jezika u celom kraljevstvu učenje oha pisma (cirilice i latinice) od trećeg razreda osnovne škole. Ocenjevalka se torej bori proti določbam tega odloka, na katerega je pa učni načrt vezan, ko zahteva: »Posebno pa v III. šolskem letu (oziroma v I. letu pouka v srbohrvaščini) naj se ne začne s čitanjem in pisanjem, ampak z živo besedo, nasprotno pa malo poprej sama sebe pobija, ko navaja: »Cirilico pišemo po genetičnih skupinah, a deca me nepotrpežljivo prosijo, naj jim vendar napišem celo abecedo naenkrat.«

Tudi cirilica se ima podavati (a ne »predavati«) metodično kakor latinica in nikakor ne bi bilo umestno, da bi se pokazala naenkrat vsa abeceda. Sicer ocenjevalka trdi, da poučuje cirilico po genetičnem redu. Ta pot pa ni primerna za vse skupine cirilskih črk, ker v tretjem razredu ni vpoštevati toliko tehnike pisanja, kakor veliko bolj to, da si otroci hitro in lahko prisvoje oblike črk; zato nam je postopati po načelu od znanega do neznanega. S tega stališča je podati naprej skupine črk, ki so enake latinskim: 1. j, a, k, o, m, e — J, A, K, O, M, E; 2. c, v, p — C, B, P; 3. n, d, u — H, D, U in šele tem slede ostale skupine po genetični metodi.

Cirilica je jako težko čitljivo pismo. To se da tudi psihološko pojasniti. Tiskana cirilica ima skoraj za vse črke eno in isto, takezvano srednjo dolžino: le šest črk med tridesetimi, ena petina, je takih, ki segajo nad vrsto oziroma pod vrsto in ki se za oko odlikujejo od ostalih črk (Д, П, Ш tu niso vštete), slovenska abeceda pa ima vstevši one s strešicami in pikami med 25 črkami 14 takih črk. Dokazano pa je eksperimentalno, da pri izurjenem branju ne čitamo po črkah, ampak po optičnih besednih slikah, to je celo besedo kot enoto. V besedah pa opazimo najprej zgoraj omenjene značilne črke, ki segajo nad vrsto ali pod vrsto in po njih uganemo ostale črke ne da bi nam prišle v zavest. Kdor pri čitanju šele razbira posamezne črke, tisti je še abecedar. Tudi pri pisanju se ne zavedamo posameznih oblik, pišemo jih avtomatično. Kako težavno je razbrati in ločiti črke, ki imajo isto dolžino, se prepričamo, kadar bremo kak tekst z latinskimi inicijalkami (Primeri naslove noticam v »Jutru« ali pa reklamne napise pri trgovinah). Dalje je treba omeniti črke v obliki stebričkov, ki so tudi težko čitljive, zlasti ako se zaporedoma vrste, ker so si prepodobne: И, Н, П, Ц, Ш, Щ (ПЛАНИНЦИ, ШИШ-МИШ).

Najbolj pa motijo nas, ki smo latinice vajeni črke H, P, C, B, V, X, ker nas spomin (refleks) na latinsko izgovorjavo bēga in zavaja, da jih tudi v cirilici skušamo čitati kot latinske črke. Tudi takim, ki se že mnogo let bavijo s cirilico, se semintja pripeti ta zmot.

Iz tega sledi, da je treba za priučitev cirilici dolgotrajnejših vaj, ne pa nekaj ur, v katerih se res lahko pokaže in za silo nauči cela abeceda, nikakor pa ne doseže praktične spretnosti. Pouk v cirilici naj bo tako urejen, da si jo učenci morejo prisvojiti v taki meri, da si je bodo mogli tudi pozneje v življenju s pridom posluževati. In v tem smislu določuje učni načrt za prvi dve leti pouka le vaje v cirilici in se ozira na ostali jezikovni pouk le toliko, kolikor je potreben za umevanje besedila. Za praktične jezikovne vaje na podlagi učnih knjig (brez teh se sploh ne more pri sedanjih razmerah poučevati), posebno za poglobitev v tolikšno znanje srbohrvaščine, ki je potrebna za umevanje srbske ali hrvatske knjige, se nudi v ostalih šolskih letih še dovolj prilike. In le potem knjige se bomo duševno zblizali in ujedinili.

Učni načrt pa sam na sebi še ne pomeni mnogo, uspeh pouka bo odvisen od zmožnosti in vneme učitelja. Če kdo poseže preko zahtev načrta, ako je za to zmožen, je pa tudi prav in dobro.

To je torej naša teorija, katero nam Marica II. v trojnatih vzdihljajih očita. Mnenja pa smo, da je osnovana na praktičnih razlogih in dejanskih razmerah. Po desetorena teorija pa je, če se zahteva nekaj neizvedljivega in za sedanje razmere utopističnega. — In s tem smo s svojim odgovorom pri kraju.

Odsek za srbohrvaščino.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Okrajno učiteljsko društvo v Ljubljani opozarja članstvo na zborovanje, v soboto dne 9. aprila t. l. ob 6. uri z že objavljenim dnevnim redom. Zborovanje se nadaljuje v četrtek, 14. aprila 1921. Predava poverjenik za prosveto g. dvorni svetnik dr. Fr. Skaberne. Zborovalni lokal šola pri sv. Jakobu, točno ob 6. uri. — Vabi odbor.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo dne 17. aprila 1921 ob 10. uri v šoli na Laškem s sledečim dnevnim redom:

1. Zapisnik.
2. Društvene in stanovske zadeve.
3. »O šolstvu v Turkestanu in še kaj!« predava tovariš E. Adamci.
4. Učni načrt za zemljepisje in zgodovino. Poročevalci tov. Majer, Omerza in Velkavrh.
5. Slučajnosti.

Zaradi skupnega obeda, ki bo v Sokolski dvorani, se naj javi vsakdo tovarišu Iv. Četina, nadučitelju, Laško. Po obedu se vrši ustanovni občni zbor Jugoslovanske Matice za laški okraj. To pot pričakuje polnoštevilne udeležbe odbor.

+ Učiteljsko društvo za marenberški okraj zboruje v četrtek 14. aprila 1921 ob 10. uri v stari šoli v Vuzenici.

Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi.
3. Predava zdravnik dr. Pregl: »O šolski higijeni«.
4. Slučajnosti.

Radi obeda se je prigrasiti tov. Golobu v Vuzenici. Pridite vsi! Odbor.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v soboto dne 16. aprila t. l. ob pol 11. uri v semiški šoli po sledečem dnevnem redu:

1. Otvoritev občnega zbora.
2. Poročilo tajnika in blaginjskega.
3. Valitev: a) novega odbora, b) pregledovalcev računov, c) razsodišča, d) odsekov.
4. Brezobrestno posojilo »Učiteljskemu konvikt« — poročla tov. K. Barič.
5. Otroški oder — poročla tov. K. Barič.
6. Slučajnosti.

Pridite vsi v »rajski« Semič!

Odbor.

NB. Zaradi obeda javi vsak posameznik svojo udeležbo tovarišici Anici Erzinovi v Semiču!

+ Učiteljsko odredeno logaškega okraja zboruje v četrtek, dne 14. aprila 1921 ob 10. uri dopoldne v Dolenjem Logatcu. — Dnevni red: 1. Poročilo o starovskij organizaciji. 2. Poročilo o novih šolskih naredbah in odredbah. 3. Podrobni učni načrt iz zemljepisja in zgodovine. 4. Posvetovanje o ustanovitvi društva. 5. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vljudo vabi

Leopold Punčuh.

+ Zborovanje okrajnega učiteljskega društva za radovljiški okraj ne bo 9. t. m. kakor je bilo prvotno v »Tovarišu« objavljeno, ampak bo dne 18. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v Lescach.

Sklepalo se bo tudi o volitvah v novi odbor, če ne bodo do takrat še potrjena pravila.

+ Učiteljsko društvo kranjskega okraja je zborovalo 19. marca 1921. v kranjski gimnaziji. Predsednik Franc Luzarji otvoril ob 9. uri zborovanje pozivljajoč navzoče tovariše in tovarišice, naj se z vso vnošno posveto smotrenemu delu v in izven šole. Res je, da nas v vsem našem poslovanju ovira premnogo zaprek in da se mnogobrojni sovražniki zaganjajo v naše vrste, poslušajo se na logabnejšega agitacijskega sredstva: učiteljski plač. Naj nas ne plaše sovražne nakane, pač pa idimo preko vsega in preko vsega; potrudimo se v ljudstvu vznemiti pravi čut ljubezni do naše nove, širne domovine! — K sklepu pozdravi predsednik navzoče odlične goste: g. dvor. svet. dr. Skaberne, ki je s svojim dosedanjim delom dokazal, da mu srce bije samo za povzdigo našega šolstva in narodne prosvete, dvor. svet. viš. šols. nadzornika tov. E. Gangla, moža, izšlega iz naših vrst, najidealnejšega prosvetnega delavca, dalje okraj. glavarja g. Znidaršiča, ki je fakoj ob svojem nastopu pokazal izredno naklonjenost našemu stanu, z laskavimi besedami se zahvalja na udeležbi tov. poverjeniku Lukij Jelencu kot častnemu članu in stanovitelju našega društva in ostalim gostom iz Ljubljane.

G. dvorni svet. dr. Skaberne razvije nato svoj obširni prosvetni program, ki ga hoče izvesti s pomočjo učiteljskega, zlasti onega z dežele. Povrača se ravnokar iz Beograda, kjer je g. ministru Pribeževiću poročal o stanju našega šolstva in učiteljskega. G. minister prosvete se je topla zanimal za poročilo in živahno delo našega učiteljskega, kateremu izreka svojo zahvalo in ga poziva k vztrajnosti.

V Beogradu je g. poverjenik obiskal slovenski tečaj, ki ga poseča okoli 60 učiteljev in učiteljic. Opazil je, da srbskim tovarišem provzoča največ težav naš naglas. Ko jih je opozoril na slahost v francoskem jeziku, jih je dokaj potolažil. Pred odhodom so ga tečajniki topla pozdravljali, ključ mu: »Pozdravite nam naše mile brate Slovence!«

G. poverjenik doznava v učiteljsstvu — eliten stan. Treba mu, da svojo dvojno nalogo — kot vzgojitelj in prosvetni delavec — izvršuje tako, da bo svojemu stanu v ponos, ljudstvu v vzgled.

Zalostna vojna je zapustila našemu narodu ostudno strast alkoholizma, ki jo namerava država za tretji v vsem razpoložljivim pripomočki. Najboljši sobojevnik ji bo vsekakor ljudska šola.

V našem narodu ne opažamo tiste iskrene demovinske ljubezni, kakor jo izpričuje. priprosi srbski seljak. Nujno je tedaj potrebno, da se učiteljsko posveti prosvetnemu delu. Prireja naj predavanja in igre, poučuje naj šoli odraslo mladino petja, primerne godbe itd., gospodstve in gospe učiteljice naj se ne odtogujejo ljudstvu, tja sem naj posejajo preproste seljaške družine, navajajo naj gospodinjke k redu in snagi, poučujejo naj jih umnega gospodinjstva, vezonja i. dr. — Pri kvalifikaciji učiteljske se bodo odslej najbolj upoštevalo izvenšolsko delovanje.

O »Jugoslovanski ženi« in njenih nalogah v narodu, je poročala gospa vodit. Janja Mladavčeva. Poročilo je bilo tako jedrnat in blagoljubno, da bi pokazal njega vtis, če se drznem o njem razpravljati. Priobčimo ga dobesedno, ker ni namenjeno samo nam, temveč ima zaiti v sleherni tudi najmanjši selo.

Predavanje »Kmetijstvo kot osnova ljudsko šolskemu pouku« s posebnim ozirom na potrebo kmetijskih učil, je poročevalca Jos. Lapajneza pričelo, da njiva vočinoma še ni dovolj pripravljen za setev. So pač krive razne okolnosti, ki jih bo treba korenito izrebiti.

Naš kmetijski pouk v šoli ali v posebnih kmetijskih tečajih se mi zdi kot zaletel turist med gorskimi vršcem. Kar v breg se ti zaleti, saj je vrh vendar tako blizu; mi drugi pa počasi lezemo po stozicah gorskega pastirja, tja sem, vedno više, z vrha pa opazujemo, kako si oni edini grize ob kolena, otira znoj, bega po sapi, naposled pa onemogel zasmrči, dočim mi uživamo plodove gorskega izleta, poleta iz ogabnih nižav.

Kmetijstvo je gojiti na vseh stopnjah vseh ljudskošolskih kategorij. Ono naj bo podlaga vsem predmetom, pravzaprav naj bodo le vsi drugi podlaga njemu samemu. Če n. pr. govoriš o »cvetočem travniku«, omeni, da po prelepe rožice travniški plevel, ki ga treba zatirati; one krasne cvetke sredi žitnega polja pričajo o zanikrosti gospodarja, ki ne čisti žita; razpravljajoč o »sredobeznosti« vendar ne bodeš pozabil »veljane« zrna in delovanja vetrnice v čistilnicah; »pastirček, paša, rosa, slana«, ti nudijo priliko, da govoriš o nevarnostih paše, napenjanju živine, o potrebi Glavberjeve soli, salmijaka, trokarja i. dr.

Na vseh nižjih in srednjih stopnjah obravnavaj posamezne koristne in škodljive rastline, živali, vse vrste sadnega in gozdnega drevja in najvažnejše rudnine, na višji stopnji pa treba da otroke z živim zanimanjem uvede v skrivnosti rastlinskega in živalskega življenja, ki bazira na »kmetijski kemiji«. Pravilno kolobarjenje bo le tedaj pripomoglo k avšljanju produkcije oz. umni izcabi zemlje, kadar kmet ne bode le mehanično gospodaril, obratno pa mu bodo pravila kolobarjenja nepotrebna, če bode poznal prvine in sestavine zemlje, rastlin in umetnih gnojil.

Ker so bili zborovalci od preobitih naukov že nasičeni, smo morali eno tretjino referata »seloziti na prihodnje zborovanje.

Predavatelj je po dvorani razobesil več slik (nečrti blefov, pravilno in nepravilno sajenje, gnojenje sadnih drevov i. dr.), ki je na njih dokazal, da sam ni risarski umetnik in da je tedaj nujno potrebno, da nam nova tvornica preskrbi potrebni učil. Res je narava, istina, najboljši učitelj in da treba vedno le ven, ven iz šole, toda za utrjevanje, ponazorovanje, memoriranje tudi mrtva stvar ohrani živo zanimanje.

Miza je bila nadalje obložena z raznimi kmetijskimi kemikalijami, zdravili, praški, (drogerija Mirko Sinkovec) v Kranju je cerklanski šol sestavljal krasno zbirko 101 komad za 1600 K). Mlad učitelj mi je pravil, da se na pripravnični uče o živalskih plemenih po knjigah, vzornega hleva kmetijske družbe v Marjanišču pa nikdar ni videl, se manj pa onih učil naše mize.

Tajnik poročal nato, da so naši društveni člani podpisali doslej 48.500 K brezobrestnega konviktovnega posojila, na zborovanju so pa prigrasili še 18.000 K. Da bi se vendar zganila še ostala društva! Komu in čemu se zbira kapital, vendar ne bode treba znova prežvekovati. Da ne bode izgovorov, naj omejam, da je pri nas učitelj s 3 otroki plačal takoj 2000 K, drug zakonski par, ki nima nič otrok, pa 1500 K.

Vseh zborovalcev je bilo 98. Večina se jih je zbrala opoldne k skupnemu obedu in priprostemu prijateljskemu sestanku, ki je bil, kakor običajno, tako prigrčen, kakor zmoro biti le med ljudmi, ki iščejo drug v drugem tolažbe in dobrija za borbo v težki atmosferi.

Popoldne smo pohiteli v prosto naravo in se končno zbrali na Gaštaju. Gostje so pohiteli z nami kot brat ob bratu, prijatelj ob prijatelju, v deli in zavzeli so, da v naših vrstah ni hlapčevske npravi, ne prilizovanja, ne potvorjenih duš, prepričali so se pa obenem, da je v nas veselje do dela, a to slednje — menda — ne bo tako lahko.

Josip Lapajne.

+ Učiteljsko društvo za šoštanski okraj je zborovalo dne 17. sušca 1921. v Velenju.

Predsednik tov. Stopar otvoril zborovanje in prisrčno pozdravi vse društvenike in goste predvsem pa na novo pristopivšo članico gospodinjko Sinkovčevu. V daljšem govoru se spominja Davorina Trstenjaka, poročla o vpeljavi Tyrsevega telovadnega sestava v naše šole in kritično osveto-